WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZYRODY W ROKU SZKOLNYM 2025/26 DLA KLAS 4

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
I SEMESTR						
DZIAŁ I. Badam i poznaję przyrodę						
1	Czego dowiem się na lekcjach przyrody?	• wyjaśnia, czym się zajmuje przyrodnik • wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody • wymienia dwie z czterech dziedzin nauk przyrodniczych	• wyjaśnia, czym jest przyroda • wymienia trzy źródła wiedzy przyrodniczej • rozpoznaje niektóre piktogramy substancji niebezpiecznych na rysunkach lub fotografiach • wymienia zapisy regulaminu pracowni przyrodniczej	• wymienia wszystkie dziedziny nauk przyrodniczych • podaje definicję przyrody • wymienia wszystkie źródła wiedzy przyrodniczej • podaje przykłady substancji niebezpiecznych w swoim otoczeniu	• wyjaśnia, czym zajmuje się każda z dziedzin nauk przyrodniczych (biologia, geografia, chemia, fizyka) • rozpoznaje i wyjaśnia zagrożenia, odczytując piktogramy umieszczone na opakowaniach różnych substancji • planuje własną pracę w oparciu o zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni	• podaje przykłady znanych przyrodników • przewiduje skutki użycia substancji niebezpiecznych w niewłaściwy sposób • proponuje własny regulamin pracowni w oparciu o poznane na lekcji zasady bezpieczeństwa
2	Jak mogę poznawać przyrodę?	• wymienia zmysły człowieka (wzrok, słuch, węch, smak i dotyk) • wyjaśnia, czym jest obserwacja	• wyjaśnia zastosowanie zmysłów w poznawaniu przyrody • podaje przykład obserwacji przyrodniczej opartej na własnym otoczeniu	• wymienia narządy zmysłów • dobiera odpowiedni zestaw przyrządów do planowanego badania lub obserwacji przyrodniczej	• wyjaśnia funkcję zmysłów w poznawaniu przyrody • dowodzi zasadności systematyczności obserwacji przyrodniczych	• planuje obserwację pozwalającą na użycie min trzech zmysłów do poznawania wybranego elementu przyrodniczego

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• nazywa prawidłowo przyrządy wykorzystywane w poznawaniu przyrody	• wyjaśnia zasadę wykorzystania dowolnego przedmiotu, np. lupy, do dokonywania badań przyrodniczych	• podaje cechy obserwacji przyrodniczej	• uzasadnia potrzebę dokumentowania obserwacji przyrodniczych	
3	Jak prowadzić doświadczenia?	• definiuje pojęcie doświadczenie • definiuje pojęcie eksperyment • wyjaśnia pojęcia: próba kontrolna i próba badawcza	• wyjaśnia różnice między doświadczeniem a eksperymentem • poprawnie formułuje problem badawczy • odróżnia próbę kontrolną od próby badawczej	• stosuje odpowiednią kolejność działań podczas planowania doświadczenia • stawia bezbłędnie hipotezę	• planuje doświadczenie, które ma na celu potwierdzenie lub zaprzeczenie stawianej hipotezie	• samodzielnie planuje doświadczenie, stawia hipotezę i problem badawczy • samodzielnie wykonuje zielnik
		• wymienia etapy od obserwacji do doświadczenia • wyjaśnia zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń	• stosuje zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń	• planuje proste doświadczenie, np. sprawdzające rozpuszczalność różnych substancji w wodzie	• analizuje doświadczenia i przewiduje stawianą hipotezę oraz problem badawczy • prawidłowo opisuje wykonywane doświadczenia	
4	Z czego składa się otaczający nas świat?	• definiuje pojęcie materia • wymienia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) • nazywa różne stany skupienia wody (lód, ciecz, para wodna)	• podaje przykłady materii w swoim otoczeniu • odróżnia stany skupienie (ciekły, stały i gazowy) • definiuje topnienie, parowanie, krzepnięcie i skraplanie	• porównuje stany skupienia, biorąc za podstawę odległości między cząsteczkami na rysunku lub schemacie • podaje inne niż w podręczniku przykłady ciał	• potrafi dowieść, że różne przedmioty, np. szkolna ławka, są materią • omawia obieg wody w przyrodzie • bada właściwości ciał i określa ich charakter	• proponuje własną listę ciał sprężystych, kruchych i plastycznych, które może spotkać w życiu codziennym

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wymienia ciała kruche, sprężyste i plastyczne znane ze swojego otoczenia	• wymienia właściwości ciał kruchych, sprężystych i plastycznych	kruchych, sprężystych i plastycznych	• przyporządkowuje nieznane ciało do ciał plastycznych, sprężystych lub kruchych na podstawie jego właściwości	
5	Gdzie jest północ?	• podaje definicję widnokręgu • wskazuje na ilustracji linię widnokręgu • wymienia nazwy głównych kierunków świata • opisuje przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez uważną obserwację obiektów przyrodniczych	• wskazuje w terenie widnokrąg i linię widnokręgu • wskazuje główne kierunki świata na róży kierunków • wymienia przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez obserwację Słońca i gwiazd lub obiektów przyrodniczych	• wyjaśnia, dlaczego obserwator jest zawsze w środku widnokręgu • posługuje się pełnymi nazwami oraz skrótami głównych kierunków świata • przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych • wyjaśnia, w jaki sposób wyznaczyć północ za pomocą Gwiazdy Polarnej i własnego cienia	• wyjaśnia, od czego zależy zasięg widnokręgu • określa położenie obiektów względem siebie, posługując się nazwami głównych kierunków świata • podaje nazwy pośrednich kierunków świata • podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych	• podaje przykłady miejsc i sytuacje z życia codziennego, gdzie możemy zaobserwować różną wielkość widnokręgu • wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich • wymienia wszystkie sposoby wyznaczenia kierunku północnego
6	Jak wyznaczyć północ za pomocą przyrządów?	• wyznacza na podstawie instrukcji główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu	• omawia budowę kompasu i gnomonu • wskazuje, co może zakłócać pracę kompasu	• samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą kompasu	• samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą gnomonu	• wyjaśnia, czym różni się busola od kompasu
		• konstruuje prosty gnomon, wyjaśnia zasadę jego działania	• określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu	• wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu, posługując się instrukcją	• ocenia dokładność i łatwość wyznaczania północy za pomocą kompasu i gnomonu	• wskazuje zależność między gnomonem a działaniem zegarów słonecznych

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
						• korzysta z GPS, np. w telefonie, do wskazania własnego położenia
7	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–6				
DZIAŁ II. Środowisko życia organizmów						
1	Jak dzielimy organizmy?	• wymienia nazwy pięciu królestw organizmów • wymienia trzy z sześciu czynności życiowych organizmów żywych • wyjaśnia, że wszystkie organizmy są zbudowane z komórek • wymienia cechy organizmów	• definiuje pojęcie „czynności życiowe” • wymienia wszystkie sześć czynności życiowych organizmów	• charakteryzuje czynności życiowe organizmów • definiuje pojęcie „komórka”	• ocenia, do którego królestwa należy organizm zaprezentowany na zdjęciu lub rysunku • odróżnia organizm jednokomórkowy od wielokomórkowego	• podaje przykłady organizmów jednokomórkowych • uzasadnia, dlaczego wirusy nie należą do żadnego z królestw organizmów
2	Jak odżywiają się organizmy?	• wyjaśnia, czym jest samożywność • wyjaśnia, czym jest cudzożywność • wymienia rodzaje organizmów cudzożywnych (drapieżniki, pasożyty,	• wymienia przykłady królestw organizmów samożywnych i cudzożywnych • wyjaśnia, co oznacza, że organizm jest pasożytem, drapieżnikiem, roślinożercą lub wszystkożercą	• podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych • podaje przykłady organizmów roślinożernych, drapieżników i pasożytów	• dowodzi, że człowiek jest organizmem cudzożywnym • podaje pełne równanie fotosyntezy (zapis słowny) • opisuje przebieg fotosyntezy	• projektuje doświadczenie pozwalające udowodnić, że światło jest niezbędne do zachodzenia fotosyntezy

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		roślinożercy i wszystkożercy)	• wymienia przystosowania drapieżników do odżywiania się	• opisuje przystosowania zwierząt do odżywiania się różnymi sposobami		
3	Jak wygląda życie w wodzie?	• opisuje warunki panujące w środowiskach wodnych	• wymienia ożywione elementy środowiska • wymienia nieożywione elementy środowiska	• wyjaśnia, jak głębokość zbiornika wpływa na ilość światła dostępnego dla organizmów	• porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na ladzie	• wykonuje plakat z opisem wybranego zbiornika wodnego zawierający informacje o jego
		• podaje nazwy trzech mieszkańców wód słodkich	• podaje nazwy trzech mieszkańców wód słonych (bez ryb) • wymienia min trzy gatunki ryb słodkowodnych • wymienia przykłady zbiorników sztucznych	• przyporządkowuje organizm do środowiska wód słodkich lub słonych na podstawie jego wyglądu (na zdjęciu lub rysunku) • wyjaśnia, czym jest opór stawiany przez otoczenie fizyczne	• podaje nazwę organizmu wodnego na podstawie jego zdjęcia lub rysunku • porównuje zbiorniki sztuczne i naturalne, podając przykłady z najbliższego otoczenia • potrafi przyporządkować zbiornik wodny do zbiorników sztucznych lub naturalnych na podstawie ich zdjęć lub rysunków	pochodzeniu (naturalny lub sztuczny) oraz innych cechach, w tym przykłady zamieszkujących go organizmów
4	Jak wygląda życie na lądzie?	• wymienia trzy z sześciu warunków życia panujących na ladzie • podaje łąkę, las, pustynie jako przykłady środowisk lądowych	• wymienia wszystkie warunki panujące na lądzie • charakteryzuje pustynie piaszczyste i kamieniste	• wyjaśnia, jak zmieniają się warunki życia w środowisku lądowym w ciągu doby • charakteryzuje pustynie lodowe	• wskazuje warunki, które ulegają zmianom w zależności od typu środowiska lądowego (pustynia, las, łąka)	• przygotowuje prezentację w postaci plakatu, prezentacji multimedialnej lub innej formie pokazującej naturalne i sztuczne środowiska lądowe

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wymienia pięć dowolnych organizmów lądowych	• wymienia naturalne i sztuczne środowiska lądowe	• wymienia przykłady organizmów zamieszkujących góry • potrafi zaklasyfikować środowisko lądowe jako sztuczne lub naturalne na podstawie jego zdjęcia lub rysunku	• opisuje cechy wybranych organizmów, które przystosowały je do życia w górach i na pustyniach • porównuje lądowe środowiska sztuczne z naturalnymi	w najbliższym otoczeniu domu lub szkoły
5	Jak wygląda życie w lesie?	• nazywa warstwy lasu • wymienia wybrane warunki życia w lesie (np. niższe temperatury latem, wysoka wilgotność) • rozpoznaje na rysunku lub zdjęciu liście lub gałązki pospolitych drzew i podaje ich nazwy	• wymienia gatunki roślin budujące poszczególne warstwy lasu • podaje nazwy wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na podstawie ich zdjęć lub rysunków	• wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w zatrzymywaniu wody w środowisku • określa cechy roślin tworzących runo, podszyt i warstwę koron	• analizuje skład gatunkowy lasów i wskazuje na tej podstawie ich typ (liściaste, iglaste, mieszane) • charakteryzuje szczegółowo warstwy lasu • wskazuje na rolę lasów w ochronie bioróżnorodności na Ziemi	• buduje makietę lasu wybranego rodzaju (liściasty, iglasty lub mieszany) obrazującą warstwy lasu
6	Dlaczego lasy są nam potrzebne?	• rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć (łączy podaną nazwę z ilustracją) • wymienia trzy nazwy grzybów trujących • rozróżnia drzewa iglaste i liściaste	• rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć • wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w środowisku i gospodarce człowieka	• rozpoznaje drzewa na podstawie ich zdjęć lub rysunków • opisuje rolę lasów lub drzew w produkcji tlenu dla wszystkich organizmów	• podaje zasady bezpieczeństwa przy zbieraniu i spożywaniu grzybów (pomoc osoby dorosłej, spożycie tylko po ugotowaniu) • uzasadnia potrzebę ochrony lasów	• proponuje szereg działań, jakie może podjąć każdy uczeń w celu ochrony lasów przed ich wycinaniem (np. oszczędność papieru, recykling)

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wymienia zasady zachowania się w lesie				
7	Czym różni się łąka od pola uprawnego?	• wymienia warunki życia panujące na łąkach i polach • odróżnia łąkę od pola uprawnego na zdjęciu lub rysunku	• wyjaśnia, jaką rolę pełnią pola uprawne dla człowieka • podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego	• porównuje warunki życia na łąkach i polach z warunkami życia w lesie • wskazuje łąkę jako środowisko o większej różnorodności biologicznej niż pole uprawne	• ocenia związek braku drzew na polach i lakach z wilgotnością tych środowisk	• odróżnia gatunki pospolitych zbóż na podstawie zdjęcia lub rysunku
8	Jakie organizmy mieszkają blisko człowieka?	• wyjaśnia, jak człowiek wpływa na środowisko naturalne • rozpoznaje (łączy nazwy z ilustracjami) organizmy zamieszkujące otoczenie człowieka	• definiuje środowisko antropogeniczne • wskazuje składniki środowiska antropogenicznego w najbliższej okolicy • samodzielnie wymienia nazwy organizmów zamieszkujących blisko człowieka	• opisuje, czym jest udomowienie zwierząt i jakie pozytywne skutki miało ono dla rozwoju cywilizacji • wymienia gatunki udomowionych zwierząt	• przewiduje skutki dalszej antropopresji • porównuje cechy różnych owadów jadowitych • proponuje sposoby zachowania się w sytuacji kontaktu z owadami jadowitymi	• wykonuje szkic najbliżej okolicy, wskazując elementy antropogeniczne i naturalne swojego otoczenia
9	Jak organizmy przystosowały się do życia w różnych warunkach?	• wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie • wymienia przystosowania zwierząt do życia na lądzie na przykładzie psa domowego	• wymienia skrzela jako organ wymiany gazowej u ryb • wyjaśnia, jak organizmy przystosowują się do sezonowych wahań temperatury	• wyjaśnia wpływ kształtu ciała na ograniczenie oporu wody • porównuje przystosowania do życia w wodzie i na lądzie na przykładzie kaczki i kury (ptactwo domowe)	• wyjaśnia mechanizm działania linii bocznej • dowodzi, że kaczka posiada cechy budowy przystosowujące ją do życia w wodzie a kura do życia na lądzie	• analizuje zdjęcie nieznanego organizmu i ocenia, w jakim środowisku on zamieszkuje na podstawie zewnętrznych cech budowy

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
					• analizuje sposoby poruszania się na lądzie i w wodzie, podając przystosowania zwierząt	
10	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–9				
DZIAŁ III. Obserwujemy pogodę						
1	Co to jest pogoda?	• wyjaśnia, co to jest pogoda • określa pogodę na podstawie ilustracji (mroźna, śnieżna, słoneczna, deszczowa) • wymienia nazwy składników pogody	• definiuje pojęcia „powietrze”, „atmosfera” • charakteryzuje poznane składniki pogody • opisuje pogodę, którą widzi za oknem	• wyjaśnia poprawność stwierdzenia „pogoda jest zawsze” • wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne • rozpoznaje nazwy składników pogody w tekście prognozy pogody	• podaje przykład znaczenia atmosfery dla życia na ziemi • wyjaśnia związek między ciśnieniem atmosferycznym a powstawaniem wiatru	• dowiaduje się, jaki jest skład powietrza • charakteryzuje wilgotność powietrza jako składnik pogody
2	Jak się bada pogodę?	• podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru temperatury • odczytuje z termometru temperaturę powietrza • rozróżnia temperaturę dodatnią i ujemną	• wyjaśnia, czym zajmuje się meteorolog • dopasowuje rodzaj termometru do pomiaru temperatury • prowadzi obserwacje temperatury powietrza	• wyjaśnia, jak powstają prognozy pogody • podaje zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego • dopasowuje składnik pogody do przyrządu, którym jest badany	• analizuje zapisane podczas obserwacji wyniki pomiaru temperatury • wskazuje jednostki pomiaru, w jakich mierzy się ciśnienie atmosferyczne, opady, prędkość wiatru	• podaje przykład kraju, w którym stosuje się skalę Farenheita • przelicza stopnie Celsjusza na stopnie Farenheita

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			• wymienia nazwy innych przyrządów meteorologicznych	• określa kierunek, z którego wieje wiatr		
3	Czym są opady i osady atmosferyczne?	• podaje, z czego mogą być zbudowane chmury • rozpoznaje symbole pogody dotyczące zachmurzenia • podaje przykłady opadów atmosferycznych • zapisuje parametry pogody obserwowane w ciągu dnia	• podaje nazwę przemiany stanu skupienia, dzięki której powstają chmury • dzieli opady na te, które mają stan skupienia stały i ciekły • rozpoznaje na mapie pogody symbole dotyczące opadów	• wyjaśnia, co to jest mgła • rozpoznaje i nazywa symbole stosowane na mapach pogody • podaje przykłady różnych opadów ze względu na ich intensywność • podaje przykłady osadów atmosferycznych i ich stan skupienia	• wyjaśnia, w jakich warunkach chmury mogą być zbudowane z kryształków lodu • wyjaśnia, czym się różnią opady od osadów atmosferycznych • charakteryzuje warunki, w jakich powstają: rosa, szron, szadź i gołoledź • opisuje prognozę pogody na podstawie mapy pogody • dokonuje analizy danych zebranych w kalendarzu pogody	• bada doświadczalnie powstawanie chmury oraz szronu • odczytuje prognozę pogody dla swojej miejscowości, korzystając z internetowych serwisów pogodowych
4	Jakie zjawiska pogodowe są groźne?	• podaje przykłady groźnych zjawisk pogodowych • wyjaśnia skrót RCB	• rozpoznaje groźne zjawiska pogodowe przedstawione na ilustracjach • podaje przykłady sytuacji, w których możemy otrzymać alert RCB • wyjaśnia, jakie niebezpieczeństwo jest	• charakteryzuje poznane groźne zjawiska pogodowe • wymienia w kolejności kolory tęczy • podaje przykłady bezpiecznych zachowań w czasie upału, burzy, huraganu	• porządkuje groźne zjawiska pogodowe w zależności od pory roku, w której najczęściej występują • wyjaśnia powstawanie tęczy • wskazuje, jakie niebezpieczeństwo związane jest z silną mgłą,	• projektuje doświadczenie pozwalające zobaczyć kolory tęczy • wyszukuje informacje na temat obliczenia odległości burzy na podstawie czasu między błyskawicą a grzmotem

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			związane z upałem, burzą, huraganem • podaje przykłady innych groźnych zjawisk pogodowych	• wskazuje, jakie niebezpieczeństwo jest związane z zawieją i zamiecią śnieżną	trąbą powietrzną i gołoledzią • wyjaśnia, czym są orkany	
5	Co ma wspólnego pogoda ze Słońcem?	• wyjaśnia pojęcia wschód, zachód słońca, dzień, noc, doba • wskazuje na widnokręgu lub schemacie miejsca wschodu, zachodu słońca w ciągu doby • podaję porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu doby	• omawia pozorną wędrówkę słońca nad widnokręgiem • wyjaśnia, czym jest górowanie słońca i południe słoneczne • podaję porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu roku	• omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia • wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia • podaje przykład, jak można wykorzystać kierunek cienia do oznaczenia kierunków świata	• wyjaśnia pojęcia świt i zmierzch • omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia • wskazuje zależności między wysokością słońca a temperaturą w ciągu dnia	• podaje przykłady z życia codziennego, w których przydaje się wiedza na temat zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia
6	Jak zmienia się pogoda w różnych porach roku?	• podaje nazwy kalendarzowych pór roku i daty ich rozpoczęcia • podaje dwa przykłady zmian zachodzących w przyrodzie charakterystycznych dla każdej pory roku • podaje nazwy pór roku gdy w Polsce dzień jest najdłuższy i najkrótszy	• dostrzega zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku • dopasowuje zjawiska pogodowe do pory roku, w której najczęściej występują	• rozpoznaję porę roku na podstawie daty z kalendarza • określa miejsca wschodu i zachodu słońca w różnych porach roku, podając skróty międzynarodowe kierunków świata	• opisuje zmiany w położeniu słońca nad widnokręgiem w ciągu roku • stosuje określenia: przesilenie, równonoc • podaje nazwy termicznych pór roku	• wyjaśnia, dlaczego Australijczycy święta Bożego Narodzenia spędzają na plaży • podaje przykłady innych państw, w których pory roku są „odwrotnie” niż na półkuli północnej

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
7	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–6				
SEMESTR II						
DZIAŁ IV. Ja i moje ciało						
1	Jak jest zbudowane moje ciało?	• wymienia kolejne stopnie hierarchicznej budowy swojego ciała (komórka, tkanka, narząd, układ, organizm)	• definiuje komórkę i tkankę • wymienia 3 z 6 podanych układów narządów	• wymienia wszystkie 6 układów narządów • potrafi przyporządkować narząd do jego układu	• wyjaśnia, jakie funkcje pełnią układy narządów w jego ciele • odróżnia i nazywa układy umieszczone na rysunku	• wyszukuje informacje na temat różnic w budowie anatomicznej kobiety i mężczyzny
2	Co się dzieje z moją zjedzoną kanapką?	• wymienia składniki pokarmowe (białka, cukry, tłuszcze, sole mineralne, witaminy) • wymienia narządy układu pokarmowego • wymienia 2 z 4 funkcji układu pokarmowego	• wyjaśnia, jaką funkcję pełnią białka, cukry i tłuszcze • wymienia gruczoły trawienne • wymienia wszystkie funkcje układu pokarmowego	• określa składniki pokarmowe znajdujące się w jego posiłkach • wyjaśnia rolę narządów przewodu pokarmowego	• odróżnia pojęcie przewód pokarmowy i układ pokarmowy • opisuje proces trawienia, używając pojęcia “enzymy trawienne”	• wyjaśnia ogólną rolę gruczołów: ślinianek, wątroby i trzustki • proponuje doświadczenie pozwalające udowodnić działanie śliny
3	Dlaczego oddychamy?	• wymienia narządy układu oddechowego • omawia funkcję płuc	• wymienia elementy dróg oddechowych	• rozpoznaje na rysunku poszczególne elementy układu oddechowego	• opisuje mechanizm wdechu i wydechu	• porównuje na wykresach skład powietrza wdychanego

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			• wyjaśnia rolę układu oddechowego • wskazuje narządy odpowiedzialne za powstawanie głosu	• ilustruje działanie strun głosowych	• wyjaśnia rolę rzęsek pokrywających drogi oddechowe	i wydychanego, wskazując różnice
4	Do czego jest mi potrzebna krew?	• wyjaśnia, że układ krwionośny budują serce i naczynia krwionośne • wymienia składniki krwi • wymienia 2 z 4 funkcji układu krwionośnego	• odróżnia żyłę od tętnicy na podstawie kierunku przepływu krwi (od serca i do serca) • wyjaśnia funkcje składników krwi (płytek, krwinek białych i czerwonych) • wymienia wszystkie funkcje układu krwionośnego	• charakteryzuje role substancji transportowanych przez krew • wyjaśnia czym jest tętno/puls • mierzy własne tętno/puls	• dowodzi, że wysiłek fizyczny powoduje przyspieszenie tętna • wskazuje położenie serca na schemacie/rysunku oraz na własnym ciele	• przygotowuje plakat/lapbook dotyczący budowy krwi i badań laboratoryjnych krwi
5	W jaki sposób się poruszam?	• wymienia składniki układu ruchu	• wyjaśnia pojęcie „stawy”	• wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem	• porównuje zakres ruchów różnych stawów we własnym ciele	• proponuje tygodniowy jadłospis produktów zdrowych dla kości
		• wymienia składniki szkieletu (czaszkę, klatkę piersiową, kręgosłup, kości kończyn)	• wskazuje na rysunku elementy układu kostnego	• wyjaśnia rolę mięśni w poruszaniu się	• uzasadnia, dlaczego pokarmy zawierające wapń i białko są ważne dla zdrowia kości • dowodzi, że sole mineralne nadają kości twardość	

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
6	Dlaczego moje ciało się zmienia?	• wymienia narządy męskiego i żeńskiego układu rozrodczego • wymienia 3 zmiany zachodzące w ciele chłopców i dziewcząt podczas dojrzewania	• wskazuje na rysunku i nazywa narządy płciowe męskie i żeńskie • wymienia wszystkie zmiany zachodzące podczas dojrzewania chłopców i dziewcząt	• wyjaśnia rolę hormonów podczas dojrzewania • wyjaśnia, czym jest menstruacja • omawia funkcje układu rozrodczego	• wskazuje czynności higieniczne, które wpływają na zdrowie układu rozrodczego • ocenia wpływ długości snu na swoje zdrowie • określa rolę jąder i jajników	• uzasadnia różnice w budowie układów: żeńskiego i męskiego i wyjaśnia ich znaczenie dla pełnionych funkcji
7	W jaki sposób mój organizm odbiera informacje?	• wymienia narządy układu nerwowego (mózgowie, rdzeń i nerwy) • wymienia narządy zmysłów	• przyporządkowuje nazwy zmysłów do nazw narządów zmysłów • wymienia bodźce odbierane przez narządy zmysłów	• wyjaśnia rolę receptorów w odbieraniu bodźców ze środowiska • wyjaśnia działanie narządów zmysłów	• opisuje budowę układu nerwowego • bada współdziałanie zmysłów węchu i smaku	• uzasadnia rolę wzroku, węchu i smaku w ostrzeganiu człowieka o zagrożeniach
8	Jak moje ciało broni się przed chorobami?	• wymienia główne czynniki chorobotwórcze (bakterie i wirusy) • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez bakterie • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez wirusy	• wyjaśnia, czym są czynniki chorobotwórcze • wymienia 4 drogi zakażenia • definiuje pojęcia: odporność i profilaktyka	• wskazuje minimum 4 choroby przenoszone drogą oddechową • omawia przyczyny zatruć • proponuje działania profilaktyczne chorób zakaźnych	• proponuje czynności, które pozwolą ustrzec się przed chorobami zakaźnymi • opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych • wskazuje szczepienie jako jedną z dróg profilaktyki chorób zakaźnych	• przygotowuje plakat dotyczący wybranej choroby zakaźnej zawierający informacje o drodze zakażenia, objawach i leczeniu
9	Jak dbać o zdrowie?	• wymienia 3 z 5 zaproponowanych zasad zdrowego stylu życia	• wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia	• proponuje działania, które przyczynią się realizacji zasad zdrowego stylu życia	• wyjaśnia rolę aktywności fizycznej	• przedstawia plan swojego dnia uwzględniający

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wskazuje zasady zdrowego odżywiania			• omawia swoją dietę, oceniając ja pod kątem zróżnicowania	wszystkie zasady zdrowego stylu życia
		• wylicza minimum 5 owoców i warzyw	• wyjaśnia, jak zasady zdrowego stylu życia wpływają na zdrowie	• charakteryzuje poszczególne zasady higieny i je omawia • definiuje pojęcie „dieta”	• analizuje skład talerza zdrowego żywienia • proponuje jadłospis zgodny z zasadami zdrowego żywienia	
10	Dlaczego nałogi są niebez-pieczne?	• wymienia alkohol, papierosy, e-papierosy, narkotyki i dopalacze oraz napoje energetyzujące jako używki • wymienia skutki fonoholizmu	• definiuje pojęcie „używki” • wyjaśnia wpływ wymienionych używek na organizm człowieka • wyjaśnia, czym jest uzależnienie	• uzasadnia, że fonoholizm jest niebezpieczny dla zdrowia • wskazuje negatywne skutki nadużywania alkoholu i innych używek	• proponuje działania, które mogą zmniejszyć ryzyko fonoholizmu • ocenia na podstawie formularza pytań stopień uzależnienia od telefonu	• przygotowuje plakat lub prezentację na temat szkodliwości napojów energetyzujących
11	Jak udzielić pierwszej pomocy?	• wymienia podstawowy skład apteczki • wymienia nr 112 jako główny numer alarmowy	• wskazuje przeznaczenie przedmiotów będących na wyposażeniu apteczki • wyjaśnia, jak zadzwonić na numer alarmowy gdy telefon jest zablokowany	• wyjaśnia, jak udzielić pierwszej pomocy w sytuacji oparzeń, ugryzień, ukąszeń, ran lub spożycia trucizny, np. nieznanego grzyba • wybiera sposób udzielenia pomocy adekwatny do opisanego zagrożenia	• wymienia czynności, które należy podjąć w sytuacji wypadku, np. upadku z dużej wysokości • ocenia zasadność użycia rękawic jednorazowych podczas opatrywania ran	• wykonuje opatrunek wybranej części ciała, np. przedramienia

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
12	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–11				
DZIAŁ V. Krajobraz wokół nas						
1	Czy wszystkie krajobrazy są takie same?	• podaje definicję krajobrazu • dzieli krajobrazy na naturalne i kulturowe • podaje przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych	• wymienia, z czego składa się krajobraz • rozpoznaje elementy krajobrazu należące do przyrody ożywionej i nieożywionej • odróżnia składniki przyrody od wytworów działalności człowieka	• opisuje wybrany typ krajobrazu, biorąc pod uwagę widoczne składniki krajobrazu • rozpoznaje w terenie i podaje nazwy składników środowiska antropogenicznego najbliższej okolicy	• podaje zależności między nieożywionymi a ożywionymi składnikami przyrody • porównuje ze sobą krajobrazy naturalne i kulturowe	• podaje przykład zależności między składnikami krajobrazu • przygotowuje prezentację na temat krajobrazu najbliższej okolicy
2	Czy to minerał czy skała?	• podaje definicję skały • wymienia po jednym przykładzie skał litych, zwięzłych i luźnych • obserwuje skałę i wymienia jej dwie cechy, np. barwę, twardość	• wyjaśnia, że skały są zbudowane z minerałów • wymienia kryteria podziału skał • przyporządkowuje skały do odpowiedniej grupy • podaje przykłady 2–3 skał występujących w najbliższej okolicy	• podaje przykłady minerałów • wyjaśnia, czym różnią się skały magmowe, osadowe i przeobrażone oraz lite, zwięzłe i luźne • określa, jakich skał jest najwięcej w okolicy szkoły	• wyjaśnia, co to są surowce mineralne i kamienie szlachetne • wskazuje w Polsce regiony występowania różnych rodzajów skał • opisuje i rozpoznaje różne rodzaje skał	• wyjaśnia, dlaczego cegła i beton nie należą do skał • podaje przykłady różnego zastosowania skał • tworzy i prezentuje klasie własną kolekcję skał

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
3	Czy każde wzniesienie to góra?	• nazywa trzy główne formy ukształtowania powierzchni • podaje nazwy naturalnych wypukłych form terenu • tworzy model pagórka	• rozpoznaje po opisie główne formy ukształtowania powierzchni • wskazuje na ilustracji formy wypukłe • nazywa elementy wzniesienia i wskazuje je na ilustracji lub modelu	• podaje kolory, jakimi na mapie hipsometrycznej są zaznaczone niziny, wyżyny i góry • wyjaśnia różnicę między pagórkiem, wzgórzem i górą • dzieli formy wypukłe na naturalne i antropogeniczne	• rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni występujące w najbliższej okolicy • podaje przykłady form antropogenicznych • porównuje ze sobą pagórek i górę, podając dwie cechy wspólne i dwie rocznice	• odczytuje przykładowe nazwy nizin wyżyn i gór, korzystając z mapy hipsometrycznej Polski • wyjaśnia, co to jest wysokość względna
4	Czym różnią się formy wypukłe od wklęsłych?	• wymienia nazwy naturalnych wklęsłych form terenu • rozpoznaje na ilustracji dolinę rzeczną • wskazuje 2 różnice między formą wypukłą i wklęsłą	• rozpoznaje na ilustracjach naturalne wklęsłe formy terenu • tworzy model doliny rzecznej • rozpoznaje elementy doliny rzecznej • porównuje formy wklęsłe i wypukłe	• opisuje wygląd wybranej wklęsłej formy terenu • odróżnia górską dolinę rzeczną od nizinnej • podaje przykłady antropogenicznych wklęsłych form terenu i ich znacznie dla człowieka • podaje różnice między kotliną a doliną	• wskazuje na ilustracji lub modelu doliny rzecznej elementy jej budowy • podaje przykłady wpływu ukształtowania powierzchni na inne elementy przyrody oraz na działalność człowieka • rozpoznaje i nazywa wklęsłe formy terenu w najbliższej okolicy • wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje formy ukształtowania terenu do własnych potrzeb	• dokumentuje występowanie wypukłe i wklęsłe formy terenu najbliższej okolicy np. w formie zdjęć • wyszukuje w dostępnych źródłach informacji o formach wklęsłych w Polsce, które są cenne krajobrazowo i stanowią atrakcję turystyczną. Podaje 4–5 przykładów.

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
5	Jak woda zmienia krajobraz?	• wskazuje, której wody jest na Ziemi więcej – słonej czy słodkiej • nazywa biegi rzeki • podaje przykłady form terenu, które powstały przy udziale rzek oraz wód mórz i oceanów	• określa proporcje między rodzajami wód na Ziemi • wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki • opisuje wygląd doliny rzecznej w biegu górnym, dolnym i środkowym	• rozróżnia rodzaje wód płynących • wyjaśnia, w jaki sposób powstają: wydma, klif, dolina, meandry • dopasowuje formę terenu do biegu rzeki, w którym możemy ją najczęściej zaobserwować	• wyjaśnia, dlaczego tylko niewielka część zasobów wodnych jest zdatna do picia • wskazuje na mapie źródło i ujście rzeki Wisły • korzystając z mapy rozróżnia trzy biegi rzeki Wisły	• opisuje przykłady wpływu wody na krajobraz
6	Jak człowiek zmienia krajobraz?	• rozróżnia krajobraz miejski, wiejski i przemysłowy • wyjaśnia pojęcie „degradacja środowiska” • podaje: nazwę miejscowości, w której mieszka lub w której znajduje się jego szkoła, opisuje jej położenie oraz cechy wyróżniające	• podaje 3–4 przykłady zmian wywołanych działalnością człowieka w krajobrazie miejskim, wiejskim i przemysłowym • dokonuje oceny krajobrazu najbliższej okolicy • proponuje, jakie mogą być źródła nazw różnych miejscowości	• obserwuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka, podaje ich przykłady • wskazuje negatywne i pozytywne zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka • podaje przykłady nazw miejscowości pochodzących od nazwiska ich założyciela, cech krajobrazu lub zawodu wykonywanego przez mieszkańców	• wyjaśnia, w jaki sposób krajobraz naturalny zmienia się w antropogeniczny • podaje przykłady pierwotnych krajobrazów • podejmuje próbę ustalenia pochodzenia nazwy swojej miejscowości	• uzasadnia istnienie zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a składnikami środowiska antropogenicznego • opisuje zmiany w krajobrazie, np. na przestrzeni 10, 20, 50 lat (na podstawie rozmowy z rodziną), przygotowuje plakat lub prezentację na ten temat • prezentuje informacje dotyczące pochodzenia nazwy swojej miejscowości

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
7	Jak chronić przyrodę?	• wymienia formy ochrony przyrody występujące w Polsce • podaje kilka sposobów, w jakie uczeń klasy 4. może chronić przyrodę i środowisko	• podaje cechy parku narodowego, krajobrazowego, rezerwatu przyrody, pomnika przyrody • podaje przykłady gatunków wymarłych • wyszukuje na mapie parki narodowe, wskazuje ich liczbę i nazwę największego, najmniejszego, najstarszego i najmłodszego parku narodowego	• wyjaśnia różnicę między ochroną przyrody a ochroną środowiska • wyjaśnia, na czym polega ochrona gatunkowa • proponuje działania, które pozwalają na co dzień chronić przyrodę i środowisko	• wskazuje na mapie park narodowy położony najbliżej miejsca zamieszkania • wymienia miejsca występowania w najbliższej okolicy innych obszarów chronionych, pomników przyrody • uzasadnia potrzebę ochrony środowiska i przyrody	• prezentuje klasie informacje o 2–3 obiektach chronionych najbliższej okolicy • wyszukuje informacje na temat planowanych nowych miejsc ochrony przyrody w Polsce
8	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–7				
DZIAŁ VI. Korzystamy z mapy						
1	Jak wykonać szkic?	• wyjaśnia, co to jest szkic • wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru odległości • podaje, w jakich jednostkach można podać odległości w terenie • wykonuje prosty szkic okolicy	• wymienia podstawowe elementy szkicu • mierzy odległość za pomocą taśmy mierniczej	• wymienia sytuacje z życia codziennego, w których przydaje się umiejętność tworzenia szkicu • orientuje wykonywany szkic • mierzy odległości za pomocą kroków, przelicza odległość na centymetry	• porównuje dokładność pomiarów wykonanych za pomocą taśmy mierniczej i kroków • rysuje szkic okolicy szkoły zgodnie z instrukcją	• wykorzystuje inny niż taśma miernicza i kroki sposób na pomiar odległości w terenie • rysuje szkic z zastosowaniem legendy i zaznaczeniem przybliżonych odległości

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Jak narysować plan?	• przedstawia plan przedmiotu jako jego rzut z góry • wyjaśnia, do czego służy skala	• rysuje mały przedmiot w skali 1:1 • wyjaśnia, dlaczego do narysowania planu niektórych przedmiotów należy zastosować skalę • podaje rozmiar rzeczywisty przedmiotu, którego wymiary na planie wynoszą 1 cm × 1 cm	• rysuje przedmiot w skali innej niż 1:1 • przelicza odległości w skali	• rysuje plan pokoju o znanych wymiarach z zastosowaniem skali • przelicza jednostki (metry na centymetry)	• samodzielnie rysuje plan np. pokoju, boiska, klasy, dokonując pomiarów i dobierając odpowiednią skalę
3	Czym różni się plan od mapy?	• wyjaśnia, co to jest plan i mapa • wymienia cechy każdego planu i mapy	• podaje różnicę między planem a mapą • porównuje skale ze sobą (mniejsza, większa)	• porównuje szczegółowość map o różnych skalach • korzysta z planu	• wyjaśnia, dlaczego globus nie jest mapą • podaje przykłady map wykonanych w różnej skali • wyjaśnia, dlaczego plan zawiera dużo szczegółów	• korzysta z atlasu, porównując ze sobą skale i szczegółowość różnych rodzajów map • odszukuje na mapie świata siatkę kartograficzną a na globusie siatkę geograficzną
4	Czy mapę można czytać?	• wymienia elementy mapy • rozpoznaje znaki topograficzne w legendzie mapy	• wskazuje na mapie poszczególne elementy (tytuł, treść, legendę, skalę)	• rozpoznaje różne zapisy skali, potrafi je prawidłowo odczytać • wyjaśnia pojęcie znaki kartograficzne	• wyjaśnia, do czego na mapie jest potrzebna legenda	• korzysta z map cyfrowych do zaplanowania trasy wycieczki
			• wyjaśnia, w jaki sposób na mapach zaznacza się kierunek północny	• interpretuje znaki zamieszczone na różnych mapach	• podaje przykłady znaków punktowych, liniowych i powierzchniowych	• odnajduje na mapie położenie różnych obiektów geograficznych

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			• odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą		• wskazuje różnice między mapą cyfrową a tradycyjną	
5	Jak wykorzystać mapy do planowania wycieczki?	• wyjaśnia, co to znaczy zorientować mapę • odczytuje informacje z legendy przydatne podczas planowania wycieczki	• wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą kompasu • wyjaśnia, w jaki sposób obliczyć odległość rzeczywistą, korzystając ze skali liczbowej i podziałki liniowej	• wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą obiektów w okolicy • podaje odległość rzeczywistą na podstawie odległości na mapie	• orientuje mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie • korzysta z mapy turystycznej podczas planowania wycieczki po nieznanym terenie	• samodzielnie przygotowuje plan wycieczki, korzystając z planu i mapy wielkoskalowej; prezentuje klasie opracowany plan wycieczki
6	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–5				
DZIAŁ VII. Na wycieczce						
1	Jak zachować bezpieczeństwo na wycieczce?	• wymienia rodzaje wypoczynku • wymienia zagrożenia pogodowe (burza, upał) • wylicza zasady ruchu drogowego, które dotyczą pieszego	• proponuje przykłady wypoczynku biernego i czynnego • wyjaśnia, jak należy zachowywać się w czasie burzy • wyjaśnia, jak chronić się przed skutkami upału	• określa typ wypoczynku po podanej nazwie, zdjęciu lub rysunku • wybiera właściwe ubranie na wycieczkę	• analizuje swój dzień, określając ile czasu poświęca na wypoczynek czynny i bierny • uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad turysty i analizuje każdą z nich	• projektuje plakat zawierający znaki lub piktogramy opisujące zasady zachowania się wobec przyrody w najbliższym otoczeniu szkoły

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 a				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Jak wykorzystać swoją wiedzę w terenie?	• wymienia przyrządy do prowadzenia obserwacji przyrodniczych, które warto zabrać na wycieczkę • dokonuje obserwacji zgodnie z instrukcją nauczyciela	• podaje nazwy przyrządów do prowadzenia obserwacji i pomiarów zaprezentowanych przez nauczyciela (mogą być na zdjęciu lub rysunku)	• proponuje odpowiedni zestaw narzędzi do pracy w terenie, dostosowany do celu obserwacji	• dowodzi, że pomiędzy wysokością drzewa i długością jego cienia istnieje zależność pozwalająca obliczyć wysokość drzewa • określa wiek drzewa na podstawie jego obwodu zmierzonego na wysokości 130 cm nad ziemią	• wykonuje dokumentację fotograficzną napotkanych tropów zwierząt i określa, które zwierzęta je pozostawiły
3	Co ciekawego można zobaczyć w okolicy szkoły?	• podaje przykłady roślin rosnących w pobliżu szkoły • podaje cechy roślin nadających się na żywopłoty • wskazuje miejsca w pobliżu szkoły, gdzie możemy zaobserwować elementy przyrody	• rozpoznaje znane gatunki roślin rosnących w pobliżu szkoły • obserwuje zwierzęta w pobliżu szkoły	• korzysta z przewodnika lub aplikacji do rozpoznawania roślin w celu oznaczenia nieznanych roślin w okolicy szkoły • odróżnia pokrzywę od jasnoty	• prowadzi obserwacje przyrody ożywionej i nieożywionej w pobliżu szkoły • wyjaśnia, dlaczego tereny zielone są potrzebne zwierzętom i człowiekowi	• tworzy album przyrodniczy zawierający min. 5 zdjęć i krótkie opisy obserwowanych elementów przyrody ożywionej i nieożywionej, które znajdują się w pobliżu szkoły
4	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–3				

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
I SEMESTR						
DZIAŁ I. Badam i poznaję przyrodę						
1	Czego dowiem się na lekcjach przyrody?	• wyjaśnia, czym się zajmuje przyrodnik • wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody • wymienia dwie z czterech dziedzin nauk przyrodniczych	• wyjaśnia, czym jest przyroda • wymienia trzy źródła wiedzy przyrodniczej • rozpoznaje niektóre piktogramy substancji niebezpiecznych na rysunkach lub fotografiach • wymienia zapisy regulaminu pracowni przyrodniczej	• wymienia wszystkie dziedziny nauk przyrodniczych • podaje definicję przyrody • wymienia wszystkie źródła wiedzy przyrodniczej • podaje przykłady substancji niebezpiecznych w swoim otoczeniu	• wyjaśnia, czym zajmuje się każda z dziedzin nauk przyrodniczych (biologia, geografia, chemia, fizyka) • rozpoznaje i wyjaśnia zagrożenia, odczytując piktogramy umieszczone na opakowaniach różnych substancji	• podaje przykłady znanych przyrodników • przewiduje skutki użycia substancji niebezpiecznych w niewłaściwy sposób • proponuje własny regulamin pracowni w oparciu o poznane na lekcji zasady bezpieczeństwa

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
					• planuje własną pracę w oparciu o zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni	
2	Jak mogę poznawać przyrodę?	• wymienia zmysły człowieka (wzrok, słuch, węch, smak i dotyk) • wyjaśnia, czym jest obserwacja • nazywa prawidłowo przyrządy wykorzystywane w poznawaniu przyrody	• wyjaśnia zastosowanie zmysłów w poznawaniu przyrody • podaje przykład obserwacji przyrodniczej opartej na własnym otoczeniu • wyjaśnia zasadę wykorzystania dowolnego przedmiotu, np. lupy, do dokonywania badań przyrodniczych	• wymienia narządy zmysłów • dobiera odpowiedni zestaw przyrządów do planowanego badania lub obserwacji przyrodniczej • podaje cechy obserwacji przyrodniczej	• wyjaśnia funkcję zmysłów w poznawaniu przyrody • dowodzi zasadności systematyczności obserwacji przyrodniczych • uzasadnia potrzebę dokumentowania obserwacji przyrodniczych	• planuje obserwację pozwalającą na użycie min trzech zmysłów do poznawania wybranego elementu przyrodniczego
3	Jak prowadzić doświadczenia?	• definiuje pojęcie doświadczenie • definiuje pojęcie eksperyment • wyjaśnia pojęcia: próba kontrolna i próba badawcza	• wyjaśnia różnice między doświadczeniem a eksperymentem • poprawnie formułuje problem badawczy • odróżnia próbę kontrolną od próby badawczej	• stosuje odpowiednią kolejność działań podczas planowania doświadczenia • stawia bezbłędnie hipotezę	• planuje doświadczenie, które ma na celu potwierdzenie lub zaprzeczenie stawianej hipotezie	• samodzielnie planuje doświadczenie, stawia hipotezę i problem badawczy • samodzielnie wykonuje zielnik
		• wymienia etapy od obserwacji do doświadczenia	• stosuje zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń	• planuje proste doświadczenie, np. sprawdzające	• analizuje doświadczenia i przewiduje stawianą	

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wyjaśnia zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń		rozpuszczalność różnych substancji w wodzie	hipotezę oraz problem badawczy • prawidłowo opisuje wykonywane doświadczenia	
4	Z czego składa się otaczający nas świat?	• definiuje pojęcie materia • wymienia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) • nazywa różne stany skupienia wody (lód, ciecz, para wodna) • wymienia ciała kruche, sprężyste i plastyczne znane ze swojego otoczenia	• podaje przykłady materii w swoim otoczeniu • odróżnia stany skupienie (ciekły, stały i gazowy) • definiuje topnienie, parowanie, krzepnięcie i skraplanie • wymienia właściwości ciał kruchych, sprężystych i plastycznych	• porównuje stany skupienia, biorąc za podstawę odległości między cząsteczkami na rysunku lub schemacie • podaje inne niż w podręczniku przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych	• potrafi dowieść, że różne przedmioty, np. szkolna ławka, są materią • omawia obieg wody w przyrodzie • bada właściwości ciał i określa ich charakter • przyporządkowuje nieznane ciało do ciał plastycznych, sprężystych lub kruchych na podstawie jego właściwości	• proponuje własną listę ciał sprężystych, kruchych i plastycznych, które może spotkać w życiu codziennym
5	Gdzie jest północ?	• podaje definicję widnokręgu • wskazuje na ilustracji linię widnokręgu • wymienia nazwy głównych kierunków świata • opisuje przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez uważną obserwację obiektów przyrodniczych	• wskazuje w terenie widnokrąg i linię widnokręgu • wskazuje główne kierunki świata na róży kierunków • wymienia przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez obserwację Słońca i gwiazd lub obiektów przyrodniczych	• wyjaśnia, dlaczego obserwator jest zawsze w środku widnokręgu • posługuje się pełnymi nazwami oraz skrótami głównych kierunków świata • przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych • wyjaśnia, w jaki sposób wyznaczyć północ za	• wyjaśnia, od czego zależy zasięg widnokręgu • określa położenie obiektów względem siebie, posługując się nazwami głównych kierunków świata • podaje nazwy pośrednich kierunków świata • podaje przykłady wykorzystania w życiu	• podaje przykłady miejsc i sytuacje z życia codziennego, gdzie możemy zaobserwować różną wielkość widnokręgu • wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich • wymienia wszystkie sposoby wyznaczenia kierunku północnego

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
				pomocą Gwiazdy Polarnej i własnego cienia	umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych	
6	Jak wyznaczyć północ za pomocą przyrządów?	• wyznacza na podstawie instrukcji główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu	• omawia budowę kompasu i gnomonu • wskazuje, co może zakłócać pracę kompasu	• samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą kompasu	• samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą gnomonu	• wyjaśnia, czym różni się busola od kompasu
		• konstruuje prosty gnomon, wyjaśnia zasadę jego działania	• określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu	• wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu, posługując się instrukcją	• ocenia dokładność i łatwość wyznaczania północy za pomocą kompasu i gnomonu	• wskazuje zależność między gnomonem a działaniem zegarów słonecznych • korzysta z GPS, np. w telefonie, do wskazania własnego położenia
7	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–6				
DZIAŁ II. Środowisko życia organizmów						
1	Jak dzielimy organizmy?	• wymienia nazwy pięciu królestw organizmów • wymienia trzy z sześciu czynności życiowych organizmów żywych • wyjaśnia, że wszystkie organizmy są zbudowane z komórek	• definiuje pojęcie „czynności życiowe” • wymienia wszystkie sześć czynności życiowych organizmów	• charakteryzuje czynności życiowe organizmów • definiuje pojęcie „komórka”	• ocenia, do którego królestwa należy organizm zaprezentowany na zdjęciu lub rysunku • odróżnia organizm jednokomórkowy od wielokomórkowego	• podaje przykłady organizmów jednokomórkowych • uzasadnia, dlaczego wirusy nie należą do żadnego z królestw organizmów

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wymienia cechy organizmów				
2	Jak odżywiają się organizmy?	• wyjaśnia, czym jest samożywność • wyjaśnia, czym jest cudzożywność • wymienia rodzaje organizmów cudzożywnych (drapieżniki, pasożyty, roślinożercy i wszystkożercy)	• wymienia przykłady królestw organizmów samożywnych i cudzożywnych • wyjaśnia, co oznacza, że organizm jest pasożytem, drapieżnikiem, roślinożercą lub wszystkożercą • wymienia przystosowania drapieżników do odżywiania się	• podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych • podaje przykłady organizmów roślinożernych, drapieżników i pasożytów • opisuje przystosowania zwierząt do odżywiania się różnymi sposobami	• dowodzi, że człowiek jest organizmem cudzożywnym • podaje pełne równanie fotosyntezy (zapis słowny) • opisuje przebieg fotosyntezy	• projektuje doświadczenie pozwalające udowodnić, że światło jest niezbędne do zachodzenia fotosyntezy
3	Jak wygląda życie w wodzie?	• opisuje warunki panujące w środowiskach wodnych	• wymienia ożywione elementy środowiska • wymienia nieożywione elementy środowiska	• wyjaśnia, jak głębokość zbiornika wpływa na ilość światła dostępnego dla organizmów	• porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na ladzie	• wykonuje plakat z opisem wybranego zbiornika wodnego zawierający informacje o jego
		• podaje nazwy trzech mieszkańców wód słodkich	• podaje nazwy trzech mieszkańców wód słonych (bez ryb) • wymienia min trzy gatunki ryb słodkowodnych • wymienia przykłady zbiorników sztucznych	• przyporządkowuje organizm do środowiska wód słodkich lub słonych na podstawie jego wyglądu (na zdjęciu lub rysunku) • wyjaśnia, czym jest opór stawiany przez otoczenie fizyczne	• podaje nazwę organizmu wodnego na podstawie jego zdjęcia lub rysunku • porównuje zbiorniki sztuczne i naturalne, podając przykłady z najbliższego otoczenia	pochodzeniu (naturalny lub sztuczny) oraz innych cechach, w tym przykłady zamieszkujących go organizmów

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
					• potrafi przyporządkować zbiornik wodny do zbiorników sztucznych lub naturalnych na podstawie ich zdjęć lub rysunków	
4	Jak wygląda życie na lądzie?	• wymienia trzy z sześciu warunków życia panujących na ladzie • podaje łąkę, las, pustynie jako przykłady środowisk lądowych • wymienia pięć dowolnych organizmów lądowych	• wymienia wszystkie warunki panujące na lądzie • charakteryzuje pustynie piaszczyste i kamieniste • wymienia naturalne i sztuczne środowiska lądowe	• wyjaśnia, jak zmieniają się warunki życia w środowisku lądowym w ciągu doby • charakteryzuje pustynie lodowe • wymienia przykłady organizmów zamieszkujących góry • potrafi zaklasyfikować środowisko lądowe jako sztuczne lub naturalne na podstawie jego zdjęcia lub rysunku	• wskazuje warunki, które ulegają zmianom w zależności od typu środowiska lądowego (pustynia, las, łąka) • opisuje cechy wybranych organizmów, które przystosowały je do życia w górach i na pustyniach • porównuje lądowe środowiska sztuczne z naturalnymi	• przygotowuje prezentację w postaci plakatu, prezentacji multimedialnej lub innej formie pokazującej naturalne i sztuczne środowiska lądowe w najbliższym otoczeniu domu lub szkoły
5	Jak wygląda życie w lesie?	• nazywa warstwy lasu • wymienia wybrane warunki życia w lesie (np. niższe temperatury latem, wysoka wilgotność) • rozpoznaje na rysunku lub zdjęciu liście lub gałązki	• wymienia gatunki roślin budujące poszczególne warstwy lasu • podaje nazwy wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na podstawie ich zdjęć lub rysunków	• wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w zatrzymywaniu wody w środowisku • określa cechy roślin tworzących runo, podszyt i warstwę koron	• analizuje skład gatunkowy lasów i wskazuje na tej podstawie ich typ (liściaste, iglaste, mieszane) • charakteryzuje szczegółowo warstwy lasu	• buduje makietę lasu wybranego rodzaju (liściasty, iglasty lub mieszany) obrazującą warstwy lasu

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		pospolitych drzew i podaje ich nazwy			• wskazuje na rolę lasów w ochronie bioróżnorodności na Ziemi	
6	Dlaczego lasy są nam potrzebne?	• rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć (łączy podaną nazwę z ilustracją) • wymienia trzy nazwy grzybów trujących • rozróżnia drzewa iglaste i liściaste • wymienia zasady zachowania się w lesie	• rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć • wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w środowisku i gospodarce człowieka	• rozpoznaje drzewa na podstawie ich zdjęć lub rysunków • opisuje rolę lasów lub drzew w produkcji tlenu dla wszystkich organizmów	• podaje zasady bezpieczeństwa przy zbieraniu i spożywaniu grzybów (pomoc osoby dorosłej, spożycie tylko po ugotowaniu) • uzasadnia potrzebę ochrony lasów	• proponuje szereg działań, jakie może podjąć każdy uczeń w celu ochrony lasów przed ich wycinaniem (np. oszczędność papieru, recykling)
7	Czym różni się łąka od pola uprawnego?	• wymienia warunki życia panujące na łąkach i polach • odróżnia łąkę od pola uprawnego na zdjęciu lub rysunku	• wyjaśnia, jaką rolę pełnią pola uprawne dla człowieka • podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego	• porównuje warunki życia na łąkach i polach z warunkami życia w lesie • wskazuje łąkę jako środowisko o większej różnorodności biologicznej niż pole uprawne	• ocenia związek braku drzew na polach i lakach z wilgotnością tych środowisk	• odróżnia gatunki pospolitych zbóż na podstawie zdjęcia lub rysunku
8	Jakie organizmy mieszkają blisko człowieka?	• wyjaśnia, jak człowiek wpływa na środowisko naturalne • rozpoznaje (łączy nazwy z ilustracjami) organizmy	• definiuje środowisko antropogeniczne • wskazuje składniki środowiska	• opisuje, czym jest udomowienie zwierząt i jakie pozytywne skutki miało ono dla rozwoju cywilizacji	• przewiduje skutki dalszej antropopresji • porównuje cechy różnych owadów jadowitych	• wykonuje szkic najbliżej okolicy, wskazując elementy antropogeniczne i naturalne swojego otoczenia

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		zamieszkujące otoczenie człowieka	antropogenicznego w najbliższej okolicy • samodzielnie wymienia nazwy organizmów zamieszkujących blisko człowieka	• wymienia gatunki udomowionych zwierząt	• proponuje sposoby zachowania się w sytuacji kontaktu z owadami jadowitymi	
9	Jak organizmy przystosowały się do życia w różnych warunkach?	• wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie • wymienia przystosowania zwierząt do życia na lądzie na przykładzie psa domowego	• wymienia skrzela jako organ wymiany gazowej u ryb • wyjaśnia, jak organizmy przystosowują się do sezonowych wahań temperatury	• wyjaśnia wpływ kształtu ciała na ograniczenie oporu wody • porównuje przystosowania do życia w wodzie i na lądzie na przykładzie kaczki i kury (ptactwo domowe)	• wyjaśnia mechanizm działania linii bocznej • dowodzi, że kaczka posiada cechy budowy przystosowujące ją do życia w wodzie a kura do życia na lądzie • analizuje sposoby poruszania się na lądzie i w wodzie, podając przystosowania zwierząt	• analizuje zdjęcie nieznanego organizmu i ocenia, w jakim środowisku on zamieszkuje na podstawie zewnętrznych cech budowy
10	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–9				
DZIAŁ III. Obserwujemy pogodę						
1	Co to jest pogoda?	• wyjaśnia, co to jest pogoda • określa pogodę na podstawie ilustracji (mroźna, śnieżna, słoneczna, deszczowa)	• definiuje pojęcia „powietrze”, „atmosfera” • charakteryzuje poznane składniki pogody	• wyjaśnia poprawność stwierdzenia „pogoda jest zawsze” • wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne	• podaje przykład znaczenia atmosfery dla życia na ziemi • wyjaśnia związek między ciśnieniem atmosferycznym a powstawaniem wiatru	• dowiaduje się, jaki jest skład powietrza • charakteryzuje wilgotność powietrza jako składnik pogody

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wymienia nazwy składników pogody	• opisuje pogodę, którą widzi za oknem	• rozpoznaje nazwy składników pogody w tekście prognozy pogody		
2	Jak się bada pogodę?	• podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru temperatury • odczytuje z termometru temperaturę powietrza • rozróżnia temperaturę dodatnią i ujemną	• wyjaśnia, czym zajmuje się meteorolog • dopasowuje rodzaj termometru do pomiaru temperatury • prowadzi obserwacje temperatury powietrza • wymienia nazwy innych przyrządów meteorologicznych	• wyjaśnia, jak powstają prognozy pogody • podaje zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego • dopasowuje składnik pogody do przyrządu, którym jest badany • określa kierunek, z którego wieje wiatr	• analizuje zapisane podczas obserwacji wyniki pomiaru temperatury • wskazuje jednostki pomiaru, w jakich mierzy się ciśnienie atmosferyczne, opady, prędkość wiatru	• podaje przykład kraju, w którym stosuje się skalę Farenheita • przelicza stopnie Celsjusza na stopnie Farenheita
3	Czym są opady i osady atmosferyczne?	• podaje, z czego mogą być zbudowane chmury • rozpoznaje symbole pogody dotyczące zachmurzenia • podaje przykłady opadów atmosferycznych • zapisuje parametry pogody obserwowane w ciągu dnia	• podaje nazwę przemiany stanu skupienia, dzięki której powstają chmury • dzieli opady na te, które mają stan skupienia stały i ciekły • rozpoznaje na mapie pogody symbole dotyczące opadów	• wyjaśnia, co to jest mgła • rozpoznaje i nazywa symbole stosowane na mapach pogody • podaje przykłady różnych opadów ze względu na ich intensywność • podaje przykłady osadów atmosferycznych i ich stan skupienia	• wyjaśnia, w jakich warunkach chmury mogą być zbudowane z kryształków lodu • wyjaśnia, czym się różnią opady od osadów atmosferycznych • charakteryzuje warunki, w jakich powstają: rosa, szron, szadź i gołoledź • opisuje prognozę pogody na podstawie mapy pogody	• bada doświadczalnie powstawanie chmury oraz szronu • odczytuje prognozę pogody dla swojej miejscowości, korzystając z internetowych serwisów pogodowych

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
					• dokonuje analizy danych zebranych w kalendarzu pogody	
4	Jakie zjawiska pogodowe są groźne?	• podaje przykłady groźnych zjawisk pogodowych • wyjaśnia skrót RCB	• rozpoznaje groźne zjawiska pogodowe przedstawione na ilustracjach • podaje przykłady sytuacji, w których możemy otrzymać alert RCB • wyjaśnia, jakie niebezpieczeństwo jest związane z upałem, burzą, huraganem • podaje przykłady innych groźnych zjawisk pogodowych	• charakteryzuje poznane groźne zjawiska pogodowe • wymienia w kolejności kolory tęczy • podaje przykłady bezpiecznych zachowań w czasie upału, burzy, huraganu • wskazuje, jakie niebezpieczeństwo jest związane z zawieją i zamiecią śnieżną	• porządkuje groźne zjawiska pogodowe w zależności od pory roku, w której najczęściej występują • wyjaśnia powstawanie tęczy • wskazuje, jakie niebezpieczeństwo związane jest z silną mgłą, trąbą powietrzną i gołoledzią • wyjaśnia, czym są orkany	• projektuje doświadczenie pozwalające zobaczyć kolory tęczy • wyszukuje informacje na temat obliczenia odległości burzy na podstawie czasu między błyskawicą a grzmotem
5	Co ma wspólnego pogoda ze Słońcem?	• wyjaśnia pojęcia wschód, zachód słońca, dzień, noc, doba • wskazuje na widnokręgu lub schemacie miejsca wschodu, zachodu słońca w ciągu doby • podaję porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu doby	• omawia pozorną wędrówkę słońca nad widnokręgiem • wyjaśnia, czym jest górowanie słońca i południe słoneczne • podaję porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu roku	• omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia • wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia • podaje przykład, jak można wykorzystać kierunek cienia do oznaczenia kierunków świata	• wyjaśnia pojęcia świt i zmierzch • omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia • wskazuje zależności między wysokością słońca a temperaturą w ciągu dnia	• podaje przykłady z życia codziennego, w których przydaje się wiedza na temat zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
6	Jak zmienia się pogoda w różnych porach roku?	• podaje nazwy kalendarzowych pór roku i daty ich rozpoczęcia • podaje dwa przykłady zmian zachodzących w przyrodzie charakterystycznych dla każdej pory roku • podaje nazwy pór roku gdy w Polsce dzień jest najdłuższy i najkrótszy	• dostrzega zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku • dopasowuje zjawiska pogodowe do pory roku, w której najczęściej występują	• rozpoznaję porę roku na podstawie daty z kalendarza • określa miejsca wschodu i zachodu słońca w różnych porach roku, podając skróty międzynarodowe kierunków świata	• opisuje zmiany w położeniu słońca nad widnokręgiem w ciągu roku • stosuje określenia: przesilenie, równonoc • podaje nazwy termicznych pór roku	• wyjaśnia, dlaczego Australijczycy święta Bożego Narodzenia spędzają na plaży • podaje przykłady innych państw, w których pory roku są „odwrotnie” niż na półkuli północnej
7	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–6				
SEMESTR II						
DZIAŁ IV. Ja i moje ciało						
1	Jak jest zbudowane moje ciało?	• wymienia kolejne stopnie hierarchicznej budowy swojego ciała (komórka,	• definiuje komórkę i tkankę • wymienia 3 z 6 podanych układów narządów	• wymienia wszystkie 6 układów narządów • potrafi przyporządkować narząd do jego układu	• wyjaśnia, jakie funkcje pełnią układy narządów w jego ciele	• wyszukuje informacje na temat różnic w budowie anatomicznej kobiety i mężczyzny

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		tkanka, narząd, układ, organizm)			• odróżnia i nazywa układy umieszczone na rysunku	
2	Co się dzieje z moją zjedzoną kanapką?	• wymienia składniki pokarmowe (białka, cukry, tłuszcze, sole mineralne, witaminy) • wymienia narządy układu pokarmowego • wymienia 2 z 4 funkcji układu pokarmowego	• wyjaśnia, jaką funkcję pełnią białka, cukry i tłuszcze • wymienia gruczoły trawienne • wymienia wszystkie funkcje układu pokarmowego	• określa składniki pokarmowe znajdujące się w jego posiłkach • wyjaśnia rolę narządów przewodu pokarmowego	• odróżnia pojęcie przewód pokarmowy i układ pokarmowy • opisuje proces trawienia, używając pojęcia “enzymy trawienne”	• wyjaśnia ogólną rolę gruczołów: ślinianek, wątroby i trzustki • proponuje doświadczenie pozwalające udowodnić działanie śliny
3	Dlaczego oddychamy?	• wymienia narządy układu oddechowego • omawia funkcję płuc	• wymienia elementy dróg oddechowych • wyjaśnia rolę układu oddechowego • wskazuje narządy odpowiedzialne za powstawanie głosu	• rozpoznaje na rysunku poszczególne elementy układu oddechowego • ilustruje działanie strun głosowych	• opisuje mechanizm wdechu i wydechu • wyjaśnia rolę rzęsek pokrywających drogi oddechowe	• porównuje na wykresach skład powietrza wdychanego i wydychanego, wskazując różnice
4	Do czego jest mi potrzebna krew?	• wyjaśnia, że układ krwionośny budują serce i naczynia krwionośne • wymienia składniki krwi • wymienia 2 z 4 funkcji układu krwionośnego	• odróżnia żyłę od tętnicy na podstawie kierunku przepływu krwi (od serca i do serca) • wyjaśnia funkcje składników krwi (płytek, krwinek białych i czerwonych)	• charakteryzuje role substancji transportowanych przez krew • wyjaśnia czym jest tętno/puls • mierzy własne tętno/puls	• dowodzi, że wysiłek fizyczny powoduje przyspieszenie tętna • wskazuje położenie serca na schemacie/rysunku oraz na własnym ciele	• przygotowuje plakat/lapbook dotyczący budowy krwi i badań laboratoryjnych krwi

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			• wymienia wszystkie funkcje układu krwionośnego			
5	W jaki sposób się poruszam?	• wymienia składniki układu ruchu	• wyjaśnia pojęcie „stawy”	• wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem	• porównuje zakres ruchów różnych stawów we własnym ciele	• proponuje tygodniowy jadłospis produktów zdrowych dla kości
		• wymienia składniki szkieletu (czaszkę, klatkę piersiową, kręgosłup, kości kończyn)	• wskazuje na rysunku elementy układu kostnego	• wyjaśnia rolę mięśni w poruszaniu się	• uzasadnia, dlaczego pokarmy zawierające wapń i białko są ważne dla zdrowia kości • dowodzi, że sole mineralne nadają kości twardość	
6	Dlaczego moje ciało się zmienia?	• wymienia narządy męskiego i żeńskiego układu rozrodczego • wymienia 3 zmiany zachodzące w ciele chłopców i dziewcząt podczas dojrzewania	• wskazuje na rysunku i nazywa narządy płciowe męskie i żeńskie • wymienia wszystkie zmiany zachodzące podczas dojrzewania chłopców i dziewcząt	• wyjaśnia rolę hormonów podczas dojrzewania • wyjaśnia, czym jest menstruacja • omawia funkcje układu rozrodczego	• wskazuje czynności higieniczne, które wpływają na zdrowie układu rozrodczego • ocenia wpływ długości snu na swoje zdrowie • określa rolę jąder i jajników	• uzasadnia różnice w budowie układów: żeńskiego i męskiego i wyjaśnia ich znaczenie dla pełnionych funkcji
7	W jaki sposób mój organizm odbiera informacje?	• wymienia narządy układu nerwowego (mózgowie, rdzeń i nerwy) • wymienia narządy zmysłów	• przyporządkowuje nazwy zmysłów do nazw narządów zmysłów • wymienia bodźce odbierane przez narządy zmysłów	• wyjaśnia rolę receptorów w odbieraniu bodźców ze środowiska • wyjaśnia działanie narządów zmysłów	• opisuje budowę układu nerwowego • bada współdziałanie zmysłów węchu i smaku	• uzasadnia rolę wzroku, węchu i smaku w ostrzeganiu człowieka o zagrożeniach

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
8	Jak moje ciało broni się przed chorobami?	• wymienia główne czynniki chorobotwórcze (bakterie i wirusy) • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez bakterie • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez wirusy	• wyjaśnia, czym są czynniki chorobotwórcze • wymienia 4 drogi zakażenia • definiuje pojęcia: odporność i profilaktyka	• wskazuje minimum 4 choroby przenoszone drogą oddechową • omawia przyczyny zatruć • proponuje działania profilaktyczne chorób zakaźnych	• proponuje czynności, które pozwolą ustrzec się przed chorobami zakaźnymi • opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych • wskazuje szczepienie jako jedną z dróg profilaktyki chorób zakaźnych	• przygotowuje plakat dotyczący wybranej choroby zakaźnej zawierający informacje o drodze zakażenia, objawach i leczeniu
9	Jak dbać o zdrowie?	• wymienia 3 z 5 zaproponowanych zasad zdrowego stylu życia • wskazuje zasady zdrowego odżywiania	• wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia	• proponuje działania, które przyczynią się realizacji zasad zdrowego stylu życia	• wyjaśnia rolę aktywności fizycznej • omawia swoją dietę, oceniając ja pod kątem zróżnicowania	• przedstawia plan swojego dnia uwzględniający wszystkie zasady zdrowego stylu życia
		• wylicza minimum 5 owoców i warzyw	• wyjaśnia, jak zasady zdrowego stylu życia wpływają na zdrowie	• charakteryzuje poszczególne zasady higieny i je omawia • definiuje pojęcie „dieta”	• analizuje skład talerza zdrowego żywienia • proponuje jadłospis zgodny z zasadami zdrowego żywienia	
10	Dlaczego nałogi są niebez-pieczne?	• wymienia alkohol, papierosy, e-papierosy, narkotyki i dopalacze oraz napoje energetyzujące jako używki	• definiuje pojęcie „używki” • wyjaśnia wpływ wymienionych używek na organizm człowieka	• uzasadnia, że fonoholizm jest niebezpieczny dla zdrowia	• proponuje działania, które mogą zmniejszyć ryzyko fonoholizmu	• przygotowuje plakat lub prezentację na temat szkodliwości napojów energetyzujących

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		• wymienia skutki fonoholizmu	• wyjaśnia, czym jest uzależnienie	• wskazuje negatywne skutki nadużywania alkoholu i innych używek	• ocenia na podstawie formularza pytań stopień uzależnienia od telefonu	
11	Jak udzielić pierwszej pomocy?	• wymienia podstawowy skład apteczki • wymienia nr 112 jako główny numer alarmowy	• wskazuje przeznaczenie przedmiotów będących na wyposażeniu apteczki • wyjaśnia, jak zadzwonić na numer alarmowy gdy telefon jest zablokowany	• wyjaśnia, jak udzielić pierwszej pomocy w sytuacji oparzeń, ugryzień, ukąszeń, ran lub spożycia trucizny, np. nieznanego grzyba • wybiera sposób udzielenia pomocy adekwatny do opisanego zagrożenia	• wymienia czynności, które należy podjąć w sytuacji wypadku, np. upadku z dużej wysokości • ocenia zasadność użycia rękawic jednorazowych podczas opatrywania ran	• wykonuje opatrunek wybranej części ciała, np. przedramienia
12	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–11				
DZIAŁ V. Krajobraz wokół nas						
1	Czy wszystkie krajobrazy są takie same?	• podaje definicję krajobrazu • dzieli krajobrazy na naturalne i kulturowe • podaje przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych	• wymienia, z czego składa się krajobraz • rozpoznaje elementy krajobrazu należące do przyrody ożywionej i nieożywionej	• opisuje wybrany typ krajobrazu, biorąc pod uwagę widoczne składniki krajobrazu • rozpoznaje w terenie i podaje nazwy składników środowiska	• podaje zależności między nieożywionymi a ożywionymi składnikami przyrody • porównuje ze sobą krajobrazy naturalne i kulturowe	• podaje przykład zależności między składnikami krajobrazu • przygotowuje prezentację na temat krajobrazu najbliższej okolicy

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			• odróżnia składniki przyrody od wytworów działalności człowieka	antropogenicznego najbliższej okolicy		
2	Czy to minerał czy skała?	• podaje definicję skały • wymienia po jednym przykładzie skał litych, zwięzłych i luźnych • obserwuje skałę i wymienia jej dwie cechy, np. barwę, twardość	• wyjaśnia, że skały są zbudowane z minerałów • wymienia kryteria podziału skał • przyporządkowuje skały do odpowiedniej grupy • podaje przykłady 2–3 skał występujących w najbliższej okolicy	• podaje przykłady minerałów • wyjaśnia, czym różnią się skały magmowe, osadowe i przeobrażone oraz lite, zwięzłe i luźne • określa, jakich skał jest najwięcej w okolicy szkoły	• wyjaśnia, co to są surowce mineralne i kamienie szlachetne • wskazuje w Polsce regiony występowania różnych rodzajów skał • opisuje i rozpoznaje różne rodzaje skał	• wyjaśnia, dlaczego cegła i beton nie należą do skał • podaje przykłady różnego zastosowania skał • tworzy i prezentuje klasie własną kolekcję skał
3	Czy każde wzniesienie to góra?	• nazywa trzy główne formy ukształtowania powierzchni • podaje nazwy naturalnych wypukłych form terenu • tworzy model pagórka	• rozpoznaje po opisie główne formy ukształtowania powierzchni • wskazuje na ilustracji formy wypukłe • nazywa elementy wzniesienia i wskazuje je na ilustracji lub modelu	• podaje kolory, jakimi na mapie hipsometrycznej są zaznaczone niziny, wyżyny i góry • wyjaśnia różnicę między pagórkiem, wzgórzem i górą • dzieli formy wypukłe na naturalne i antropogeniczne	• rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni występujące w najbliższej okolicy • podaje przykłady form antropogenicznych • porównuje ze sobą pagórek i górę, podając dwie cechy wspólne i dwie rocznice	• odczytuje przykładowe nazwy nizin wyżyn i gór, korzystając z mapy hipsometrycznej Polski • wyjaśnia, co to jest wysokość względna

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
4	Czym różnią się formy wypukłe od wklęsłych?	• wymienia nazwy naturalnych wklęsłych form terenu • rozpoznaje na ilustracji dolinę rzeczną • wskazuje 2 różnice między formą wypukłą i wklęsłą	• rozpoznaje na ilustracjach naturalne wklęsłe formy terenu • tworzy model doliny rzecznej • rozpoznaje elementy doliny rzecznej • porównuje formy wklęsłe i wypukłe	• opisuje wygląd wybranej wklęsłej formy terenu • odróżnia górską dolinę rzeczną od nizinnej • podaje przykłady antropogenicznych wklęsłych form terenu i ich znacznie dla człowieka • podaje różnice między kotliną a doliną	• wskazuje na ilustracji lub modelu doliny rzecznej elementy jej budowy • podaje przykłady wpływu ukształtowania powierzchni na inne elementy przyrody oraz na działalność człowieka • rozpoznaje i nazywa wklęsłe formy terenu w najbliższej okolicy • wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje formy ukształtowania terenu do własnych potrzeb	• dokumentuje występowanie wypukłe i wklęsłe formy terenu najbliższej okolicy np. w formie zdjęć • wyszukuje w dostępnych źródłach informacji o formach wklęsłych w Polsce, które są cenne krajobrazowo i stanowią atrakcję turystyczną. Podaje 4–5 przykładów.
5	Jak woda zmienia krajobraz?	• wskazuje, której wody jest na Ziemi więcej – słonej czy słodkiej • nazywa biegi rzeki • podaje przykłady form terenu, które powstały przy udziale rzek oraz wód mórz i oceanów	• określa proporcje między rodzajami wód na Ziemi • wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki • opisuje wygląd doliny rzecznej w biegu górnym, dolnym i środkowym	• rozróżnia rodzaje wód płynących • wyjaśnia, w jaki sposób powstają: wydma, klif, dolina, meandry • dopasowuje formę terenu do biegu rzeki, w którym możemy ją najczęściej zaobserwować	• wyjaśnia, dlaczego tylko niewielka część zasobów wodnych jest zdatna do picia • wskazuje na mapie źródło i ujście rzeki Wisły • korzystając z mapy rozróżnia trzy biegi rzeki Wisły	• opisuje przykłady wpływu wody na krajobraz

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
6	Jak człowiek zmienia krajobraz?	• rozróżnia krajobraz miejski, wiejski i przemysłowy • wyjaśnia pojęcie „degradacja środowiska” • podaje: nazwę miejscowości, w której mieszka lub w której znajduje się jego szkoła, opisuje jej położenie oraz cechy wyróżniające	• podaje 3–4 przykłady zmian wywołanych działalnością człowieka w krajobrazie miejskim, wiejskim i przemysłowym • dokonuje oceny krajobrazu najbliższej okolicy • proponuje, jakie mogą być źródła nazw różnych miejscowości	• obserwuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka, podaje ich przykłady • wskazuje negatywne i pozytywne zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka • podaje przykłady nazw miejscowości pochodzących od nazwiska ich założyciela, cech krajobrazu lub zawodu wykonywanego przez mieszkańców	• wyjaśnia, w jaki sposób krajobraz naturalny zmienia się w antropogeniczny • podaje przykłady pierwotnych krajobrazów • podejmuje próbę ustalenia pochodzenia nazwy swojej miejscowości	• uzasadnia istnienie zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a składnikami środowiska antropogenicznego • opisuje zmiany w krajobrazie, np. na przestrzeni 10, 20, 50 lat (na podstawie rozmowy z rodziną), przygotowuje plakat lub prezentację na ten temat • prezentuje informacje dotyczące pochodzenia nazwy swojej miejscowości
7	Jak chronić przyrodę?	• wymienia formy ochrony przyrody występujące w Polsce • podaje kilka sposobów, w jakie uczeń klasy 4. może chronić przyrodę i środowisko	• podaje cechy parku narodowego, krajobrazowego, rezerwatu przyrody, pomnika przyrody • podaje przykłady gatunków wymarłych • wyszukuje na mapie parki narodowe, wskazuje ich liczbę i nazwę największego, najmniejszego, najstarszego i najmłodszego parku narodowego	• wyjaśnia różnicę między ochroną przyrody a ochroną środowiska • wyjaśnia, na czym polega ochrona gatunkowa • proponuje działania, które pozwalają na co dzień chronić przyrodę i środowisko	• wskazuje na mapie park narodowy położony najbliżej miejsca zamieszkania • wymienia miejsca występowania w najbliższej okolicy innych obszarów chronionych, pomników przyrody • uzasadnia potrzebę ochrony środowiska i przyrody	• prezentuje klasie informacje o 2–3 obiektach chronionych najbliższej okolicy • wyszukuje informacje na temat planowanych nowych miejsc ochrony przyrody w Polsce

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
8	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–7				
DZIAŁ VI. Korzystamy z mapy						
1	Jak wykonać szkic?	• wyjaśnia, co to jest szkic • wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru odległości • podaje, w jakich jednostkach można podać odległości w terenie • wykonuje prosty szkic okolicy	• wymienia podstawowe elementy szkicu • mierzy odległość za pomocą taśmy mierniczej	• wymienia sytuacje z życia codziennego, w których przydaje się umiejętność tworzenia szkicu • orientuje wykonywany szkic • mierzy odległości za pomocą kroków, przelicza odległość na centymetry	• porównuje dokładność pomiarów wykonanych za pomocą taśmy mierniczej i kroków • rysuje szkic okolicy szkoły zgodnie z instrukcją	• wykorzystuje inny niż taśma miernicza i kroki sposób na pomiar odległości w terenie • rysuje szkic z zastosowaniem legendy i zaznaczeniem przybliżonych odległości
2	Jak narysować plan?	• przedstawia plan przedmiotu jako jego rzut z góry • wyjaśnia, do czego służy skala	• rysuje mały przedmiot w skali 1:1 • wyjaśnia, dlaczego do narysowania planu niektórych przedmiotów należy zastosować skalę • podaje rozmiar rzeczywisty przedmiotu, którego wymiary na planie wynoszą 1 cm × 1 cm	• rysuje przedmiot w skali innej niż 1:1 • przelicza odległości w skali	• rysuje plan pokoju o znanych wymiarach z zastosowaniem skali • przelicza jednostki (metry na centymetry)	• samodzielnie rysuje plan np. pokoju, boiska, klasy, dokonując pomiarów i dobierając odpowiednią skalę

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
3	Czym różni się plan od mapy?	• wyjaśnia, co to jest plan i mapa • wymienia cechy każdego planu i mapy	• podaje różnicę między planem a mapą • porównuje skale ze sobą (mniejsza, większa)	• porównuje szczegółowość map o różnych skalach • korzysta z planu	• wyjaśnia, dlaczego globus nie jest mapą • podaje przykłady map wykonanych w różnej skali • wyjaśnia, dlaczego plan zawiera dużo szczegółów	• korzysta z atlasu, porównując ze sobą skale i szczegółowość różnych rodzajów map • odszukuje na mapie świata siatkę kartograficzną a na globusie siatkę geograficzną
4	Czy mapę można czytać?	• wymienia elementy mapy • rozpoznaje znaki topograficzne w legendzie mapy	• wskazuje na mapie poszczególne elementy (tytuł, treść, legendę, skalę)	• rozpoznaje różne zapisy skali, potrafi je prawidłowo odczytać • wyjaśnia pojęcie znaki kartograficzne	• wyjaśnia, do czego na mapie jest potrzebna legenda	• korzysta z map cyfrowych do zaplanowania trasy wycieczki
			• wyjaśnia, w jaki sposób na mapach zaznacza się kierunek północny • odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą	• interpretuje znaki zamieszczone na różnych mapach	• podaje przykłady znaków punktowych, liniowych i powierzchniowych • wskazuje różnice między mapą cyfrową a tradycyjną	• odnajduje na mapie położenie różnych obiektów geograficznych
5	Jak wykorzystać mapy do planowania wycieczki?	• wyjaśnia, co to znaczy zorientować mapę • odczytuje informacje z legendy przydatne podczas planowania wycieczki	• wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą kompasu • wyjaśnia, w jaki sposób obliczyć odległość rzeczywistą, korzystając ze skali liczbowej i podziałki liniowej	• wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą obiektów w okolicy • podaje odległość rzeczywistą na podstawie odległości na mapie	• orientuje mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie • korzysta z mapy turystycznej podczas planowania wycieczki po nieznanym terenie	• samodzielnie przygotowuje plan wycieczki, korzystając z planu i mapy wielkoskalowej; prezentuje klasie opracowany plan wycieczki

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
6	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–5				
DZIAŁ VII. Na wycieczce						
1	Jak zachować bezpieczeństwo na wycieczce?	• wymienia rodzaje wypoczynku • wymienia zagrożenia pogodowe (burza, upał) • wylicza zasady ruchu drogowego, które dotyczą pieszego	• proponuje przykłady wypoczynku biernego i czynnego • wyjaśnia, jak należy zachowywać się w czasie burzy • wyjaśnia, jak chronić się przed skutkami upału	• określa typ wypoczynku po podanej nazwie, zdjęciu lub rysunku • wybiera właściwe ubranie na wycieczkę	• analizuje swój dzień, określając ile czasu poświęca na wypoczynek czynny i bierny • uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad turysty i analizuje każdą z nich	• projektuje plakat zawierający znaki lub piktogramy opisujące zasady zachowania się wobec przyrody w najbliższym otoczeniu szkoły
2	Jak wykorzystać swoją wiedzę w terenie?	• wymienia przyrządy do prowadzenia obserwacji przyrodniczych, które warto zabrać na wycieczkę • dokonuje obserwacji zgodnie z instrukcją nauczyciela	• podaje nazwy przyrządów do prowadzenia obserwacji i pomiarów zaprezentowanych przez nauczyciela (mogą być na zdjęciu lub rysunku)	• proponuje odpowiedni zestaw narzędzi do pracy w terenie, dostosowany do celu obserwacji	• dowodzi, że pomiędzy wysokością drzewa i długością jego cienia istnieje zależność pozwalająca obliczyć wysokość drzewa • określa wiek drzewa na podstawie jego obwodu zmierzonego na wysokości 130 cm nad ziemią	• wykonuje dokumentację fotograficzną napotkanych tropów zwierząt i określa, które zwierzęta je pozostawiły
3	Co ciekawego można zobaczyć	• podaje przykłady roślin rosnących w pobliżu szkoły	• rozpoznaje znane gatunki roślin rosnących w pobliżu szkoły	• korzysta z przewodnika lub aplikacji do rozpoznawania roślin w celu oznaczenia	• prowadzi obserwacje przyrody ożywionej	• tworzy album przyrodniczy zawierający min. 5 zdjęć i krótkie opisy

Autorki: Katarzyna Przybysz, Anna Romańska

Copyright by WSiP

Nr	Temat	KLASA 4 b				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
	w okolicy szkoły?	• podaje cechy roślin nadających się na żywopłoty • wskazuje miejsca w pobliżu szkoły, gdzie możemy zaobserwować elementy przyrody	• obserwuje zwierzęta w pobliżu szkoły	nieznanych roślin w okolicy szkoły • odróżnia pokrzywę od jasnoty	i nieożywionej w pobliżu szkoły • wyjaśnia, dlaczego tereny zielone są potrzebne zwierzętom i człowiekowi	obserwowanych elementów przyrody ożywionej i nieożywionej, które znajdują się w pobliżu szkoły
4	Podsumowanie działu	• wszystkie wymagania z lekcji 1–3				

Copyright by WSiP

Copyright by WSiP